

80 § Talouden sopeuttamisohjelma ja palveluverkkotyö**Selostus**

Yhtymähallitukselle on esitetty 17.6.2024 kokouksen esityslistalla eri asiana palveluverkkoasiassa tehdyn päätöksen 6.5.2024 § 49 poistamista esteellisyyttä koskevan menettelyvirheen seurauksena. HUSin talouden sopeuttamisohjelmaa ja palveluverkkotyötä koskeva asia on valmisteltu yhtymähallituksen käsiteltäväksi uudelleen.

Hyvinvointialueuudistuksen tultua voimaan talouden merkitys on korostunut erittäin merkittävästi, kun koko maassa ensimmäisen kerran nähdään avoimesti ja läpinäkyvästi paljonko sotepe-palvelut yhteiskunnalle maksavat ja miten niiden järjestäminen ja tuottaminen on suhteessa valtion sotepe-rahoitukseen.

Uudellemaalle sotepe-palveluiden rahoitus on noin 6,7 miljardia euroa, mutta HUS-yhtymä ei saa ollenkaan suoraa rahoitusta valtiolta, vaan lähes kaikki sen rahoitus tulee Uudenmaan hyvinvointialueilta ja Helsingin kaupungilta. Talouden merkitys on siten kasvanut HUS-yhtymässä huomattavasti, kun aiemmin HUSin rahoitus perustui suoriteperusteiseen laskutukseen.

Talouden merkityksen lisääntymisen lisäksi myös henkilöstön saatavuus, erityisesti pitkällä tähtäimellä, on selvästi aiempaa haasteellisempaa ja on siksi huomioitava tulevaisuuden palveluita suunniteltaessa, jotta palveluiden saatavuus ja potilasturvallisuus voidaan turvata kaikissa yksiköissä kaikkina aikoina.

HUS-yhtymän vuosien 2025-2027 talouden sopeuttamistarve on yhteensä vähintään 225 miljoonaa euroa, ja näin merkittäviä säästöjä ei voida toteuttaa ns.

juustohöylällä, vaan joudutaan pohtimaan myös palveluita, palveluverkkoa ja jopa henkilöstöön kohdentuvia toimenpiteitä. Sopeutukset voitaisiin välttää lisäämällä HUS-yhtymän rahoitusta vuosille 2025-2027 Uudenmaan hyvinvointialueiden ja Helsingin kaupungin toimesta, mutta lisärahoitusta ei pidetä mahdollisena.

Yhtenä tärkeänä osana talouden sopeutusohjelmaa on palveluverkon arviointi ja tässä arvioinnissa paras tapa turvata palvelut, varmistaa potilasturvallisuus ja mahdollistaa ammattihenkilöstön saatavuus ovat sairaaloiden profiilimuutokset.

Palveluverkkotyössä on nähty parhaimmiksi vaihtoehtoisiksi muuttaa Lohjan ja Porvoon sairaaloiden profiilit tulevina vuosina päiväkirurgisiksi sairaaloiksi, jotka keskittyvät muun muassa tekonivelkirurgiaan, muuhun luu- ja nivelkirurgiaan, vatsaelinkirurgiaan ja silmä- ja korva-nenä-kurkkusairauksien kirurgiaan. Profiilin muutoksessa virka-ajan ulkopuolinen kirurginen toiminta päättyisi, mutta samalla virka-ajan kirurgista toimintaa vahvistettaisiin. Yhteispäivystys jatkuisi näissä

sairaaloissa ennallaan, samoin kuin ns. konservatiivinen vuodeosastotoiminta.

Jotta muutokset pystytään toteuttamaan turvallisesti, Lohjan sairaalan profiilin muutoksen toimeenpano tapahtuisi vuoden 2026 alusta ja Porvoon sairaalan vuonna vuoden 2027 alusta.

Näillä kahden sairaalan profiilimuutoksilla pystytään saamaan palveluverkosta tarvittavat taloudelliset säästöt, samalla kun päiväaikaista elektiivistä kirurgista toimintaa voidaan lisätä. Näin jatkossa pystytään turvaamaan potilasturvallisuus ja lisäksi paremmin varmistamaan henkilöstön saatavuus, kun päivystyksiin ja kolmivuorotyöhön saatavuus on vaikeutunut ja vaikeutunee jatkossa entisestään.

Esityslistan liitteenä seuraavat HUSin palveluverkosta ja palveluverkkosuunnitelmasta laaditut taustaselvitykset sisältäen muutosten vaikutusten arvioinnit.

Esityslistan oheismateriaaleina seuraavat hyvinvointialueiden (Itä-Uusimaa, Vantaa ja Kerava, Länsi-Uusimaa) antamat lausunnot koskien HUSin palveluverkkoa.

Yhteenvetona palveluverkkosuunnitelmaan sisältyvistä muutoksista voidaan todeta seuraavaa:

- Lohjan ja Porvoon sairaaloiden profiilit muuttuvat päiväkirurgisiksi sairaaloiksi
- virka-ajan ulkopuolinen kirurginen toiminta päättyy ja virka-aikainen kirurginen toiminta lisääntyy
- anestesiapäivystys jatkuu ennallaan Porvoon ja Lohjan sairaaloissa
- yhteispäivystys jatkuu nykyisen kaltaisena Porvoon ja Lohjan sairaaloissa ja valvontapaikat siirtyvät tai yhdistyvät vuodeosastotoimintoihin
- konservatiivinen vuodeosastotoiminta jatkuu Porvoon ja Lohjan sairaaloissa
- synnytystoiminta siirtyy Lohjan sairaalasta muihin HUSin synnytyssairaaloihin

Esitettävät synnytystoiminnan muutokset toteutetaan hallitusti aikaisintaan Naistenklinikan A-osan remontin valmistuttua ja viimeistään Jorvin sairaalan lisätilan valmistuttua.

HUSin synnytystoimintaa tullaan kehittämään päätöksen yhteydessä myös seuraavin toimenpitein:

1. Kaikille HUS-alueen synnyttäjille tarjotaan synnytysvalmennus, joka toteutetaan yhteistyössä HUSin synnytyssairaaloiden ja hyvinvointialueiden/ Helsingin kanssa. Levitetään sairaaloissa kehitettyjä hyviä käytäntöjä esimerkiksi synnytyspelon ehkäisyyn.

2. Kehitetään kaikissa HUS:n synnytyssairaaloissa toimintamalleja matalan riskin synnytysten hoitoon tavoitteena lisätä synnyttäjien toimijuutta, hoidon laatua ja kohtaamista sekä vähentää synnytyspelkoa ja sektioita. Tällainen toimintamalli voi olla esimerkiksi kätilövetoinen yksikkö (ent. Haikaranpesä).
3. Imetysohjausta kehitetään HUS:ssa systemaattisesti noudattaen WHO/Unicefin Vauvamyönteisyysohjelmaa. Tavoitteena on, että kaikki HUS:n synnytyssairaalat saavat vauvamyönteinen sairaala sertifikaatin viimeistään vuonna 2027.
4. Kehitetään lasta odottavien ja synnyttävien perheiden hoitoketjua koko HUS-alueella yhteistyössä hyvinvointialueiden ja Helsingin kanssa tavoitteena varmistaa yhdenvertaiset palvelut ja sujuva tiedonkulku.
5. Huolehditaan muutoksessa synnytyksiä hoitavan henkilökunnan työhyvinvoinnista ja että kätilöt ja muu synnytysten aikaiseen ja jälkeiseen hoitoon osallistuva henkilökunta ovat mukana kehittämässä toimintaa.

Jorvin sairaalan synnytysosastoa vahvistetaan ja kehitetään siten, että sille laaditaan vauvamyönteisyysohjelma ja haetaan vauvamyönteisen synnytysosaston sertifikaatti.

Lisäksi varmistetaan palveluverkkotyön esityksessä olevissa Lohjan ja Porvoon sairaaloiden muutoksissa ensihoidon riittävyys ja huolehditaan palveluiden kielellisestä saatavuudesta.

Päätösesitys

Yhtymähallitus päättää hyväksyä sairaaloiden profiilimuutokset toteutettavaksi suunnitelman mukaisesti:

- Lohjan ja Porvoon sairaaloiden profiilit muuttuvat päiväkirurgisiksi sairaaloiksi
- virka-ajan ulkopuolinen kirurginen toiminta päättyy ja virka-aikainen kirurginen toiminta lisääntyy
- anestesiapäivystys jatkuu ennallaan Porvoon ja Lohjan sairaaloissa
- yhteispäivystys jatkuu nykyisen kaltaisena Porvoon ja Lohjan sairaaloissa ja valvontapaikat siirtyvät tai yhdistyvät vuodeosastoimintoihin
- konservatiivinen vuodeosastotoiminta jatkuu Porvoon ja Lohjan sairaaloissa
- synnytystoiminta siirtyy Lohjan sairaalasta muihin HUSin synnytyssairaaloihin

Lisäksi yhtymähallitus päättää, että Lohjan synnytykset siirtyvät esityksen mukaisesti hallitusti aikaisintaan Naistenklinikan A-osan remontin valmistuttua ja viimeistään Jorvin sairaalan lisätilan valmistuttua.

Päätöksen yhteydessä käynnistetään myös seuraavat toimenpiteet:

1. Kaikille HUS-alueen synnyttäjille tarjotaan synnytysvalmennus, joka toteutetaan yhteistyössä HUSin synnytys sairaaloiden ja hyvinvointialueiden/ Helsingin kanssa. Levitetään sairaaloissa kehitettyjä hyviä käytäntöjä esimerkiksi synnytyspelon ehkäisyyn.
2. Kehitetään kaikissa HUSin synnytys sairaaloissa toimintamalleja matalan riskin synnytysten hoitoon tavoitteena lisätä synnyttäjien toimijuutta, hoidon laatua ja kohtaamista sekä vähentää synnytyspelkoa ja sektioita. Tällainen toimintamalli voi olla esimerkiksi kättilövetoinen yksikkö (ent. Haikaranpesä).
3. Imetysohjausta kehitetään HUS:ssa systemaattisesti noudattaen WHO/ Unicefin Vauvamyönteisyysohjelmaa. Tavoitteena on, että kaikki HUSin synnytys sairaalat saavat vauvamyönteinen sairaala sertifikaatin viimeistään vuonna 2027.
4. Kehitetään lasta odottavien ja synnyttävien perheiden hoitoketjua koko HUS-alueella yhteistyössä hyvinvointialueiden ja Helsingin kanssa tavoitteena varmistaa yhdenvertaiset palvelut ja sujuva tiedonkulku.
5. Huolehditaan muutoksessa synnytyksiä hoitavan henkilökunnan työhyvinvoinnista ja että kättilöt ja muu synnytysten aikaiseen ja jälkeiseen hoitoon osallistuva henkilökunta ovat mukana kehittämässä toimintaa.

Jorvin sairaalan synnytysosastoa vahvistetaan ja kehitetään siten, että sille laaditaan vauvamyönteisyysohjelma ja haetaan vauvamyönteisen synnytysosaston sertifikaatti. Lisäksi varmistetaan palveluverkkotyön esityksessä olevissa Lohjan ja Porvoon sairaaloiden muutoksissa ensihoidon riittävyys ja huolehditaan palveluiden kielellisestä saatavuudesta.

Asian käsittely

Asiassa käydyn keskustelun aikana Peter Braskén esitti Ilkka Taipaleen kannattamana, että ""Palveluverkkoselvitys ja sairaaloiden profiilimuutokset hyväksytään muilta osin, paitsi Lohjan sairaalan osalta. Esitetyt muutokset Lohjan sairaalan toimintoihin ja profiiliin ei toimeenpanna. Lohjan sairaalan profiili mukaan lukien synnytystoiminta säilyy nykyisellään." Todettuaan keskustelun päättyneeksi puheenjohtaja totesi, että keskustelun aikana on tehty esittelijän ehdotuksesta poikkeava päätösesitys, joka on saanut kannatusta, ja yhtymähallituksen tulee äänestää asiassa. Puheenjohtaja ehdotti äänestysjärjestykseksi, että esittelijän ehdotusta kannattavat äänestävät JAA ja Braskénin esitystä kannattavat äänestävät EI. Yhtymähallitus hyväksyi yksimielisesti esityksen äänestysjärjestykseksi.

Toimitetussa äänestyksessä annettiin 8 JAA-ääntä (Karhu, Muurinen, Portaankorva, Reijula, Räf, Soininvaara, Vesikansa ja Rautava) ja 3 EI-ääntä (Braskén, Taipale ja Kaajakari).

Puheenjohtaja totesi, että yhtymähallitus oli päättänyt hyväksyä esittelijän ehdotuksen.

Päätös

Päätösesitys hyväksyttiin.

Julkisuus

Julkinen

Päätösvallan peruste

Perussopimus 13 §

Lisätiedot

Toimitusjohtaja Matti Bergendahl, etunimi.sukunimi@hus.fi
Hallintojohtaja Lauri Tanner, etunimi.sukunimi@hus.fi

Liitteet

1. HUSin palveluverkkotyö esitys HUS yhtymän hallituksen kokous 17.6.2024

Tiedoksi

Uudenmaan hyvinvointialueet ja Helsingin kaupunki